

dr hab. Łukasz Mięka, prof. UAM

Zakład Systemów Osadniczych i Zarządzania Terytorialnego
Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Recenzja pracy doktorskiej

Pana mgr. Krzysztofa Rosenkiewicza

**p.t. „Współczesne zespoły zabudowy mieszkaniowej w strefach podmiejskich
w Polsce w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju”**

napisanej pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Lidii Mierzejewskiej
w Zakładzie Gospodarki Przestrzennej i Projektowania Urbanistycznego
na Wydziale Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM

Formalną podstawą recenzji jest uchwała nr 007/2024/2025 Rady Naukowej Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna z dnia 4 października 2024 r. w sprawie wyznaczenia recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora – mgr. Krzysztofowi Rosenkiewiczowi. Recenzja, wykonana na podstawie maszynopisu otrzymanego w dniu 8 października 2024 r., zawiera cztery elementy oceny rozprawy, tj. 1) ocenę wyboru problematyki badawczej, 2) szczegółową ocenę merytoryczną tekstu, 3) ocenę strony formalnej i redakcyjnej pracy, oraz 4) ocenę końcową wraz z wnioskami.

1. Wybór problematyki badawczej

Nowa zabudowa mieszkaniowa w strefach podmiejskich polskich miast jest jednym z najważniejszych elementów procesu przemian struktur funkcjonalno-przestrzennych w skali całego kraju, a jednocześnie – jednym z największych wyzwań polityki przestrzennej i systemu planowania (czy szerzej nawet zarządzania rozwojem przestrzennym). Niektóre miejscowości w strefach podmiejskich dużych miast, nie będąc nawet siedzibami swoich gmin, osiągnęły rozmiary zbliżone do wielu miast powiatowych, jak choćby Józefosław pod Warszawą czy Plewiska pod Poznaniem, liczące po ok. 15 tysięcy mieszkańców (oficjalnie według NSP 2021, w praktyce już znacznie więcej). Proces suburbanizacji jest stosunkowo łatwy do uchwycenia w kategoriach demograficznych czy ekonomicznych, kiedy dysponujemy danymi statystycznymi na poziomie gmin (czy nawet pojedynczych miejscowości), ale o wiele trudniejszym zadaniem jest metodyczna analiza urbanistyczna nowych zespołów zabudowy

mieszkańcowej w strefach podmiejskich. Wrażenie chaosu przestrzennego wywołane przypadkowością rozmieszczenia nowej zabudowy i brakiem wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej jest dominującym odczuciem społecznym wobec urbanistyki polskich przedmieść. Ale rolą wiedzy naukowej jest wychodzenie poza zestaw powszechnych przekonań i potocznych osądów poprzez ugruntowane teoretycznie metody badawcze pozwalające na uzyskanie obiektywnych, weryfikowalnych i replikowalnych danych empirycznych. W świetle współczesnych wyzwań badawczych geografii osadnictwa i gospodarki przestrzennej oraz dotychczasowego stanu wiedzy, zaproponowana przez Autora metodyczna analiza współczesnych zespołów zabudowy mieszkaniowej na polskich przedmieściach w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju, a następnie wypracowanie idei szeroko rozumianej „poprawy przedmieść”, są więc bez wątpienia zagadnieniami doniosłymi i aktualnymi, a jednocześnie (szczególnie w tym drugim aspekcie) nie do końca jeszcze rozpoznany naukowo, co uzasadnia ich wybór na temat rozprawy doktorskiej.

Główny cel pracy Autor definiuje jako „opracowanie modelu *ex ante* zrównoważonego osiedla podmiejskiego oraz jego weryfikacja”, co wydaje się nieco zbyt skromnym jego sformułowaniem w stosunku do faktycznego zakresu pracy. Istotnym rozszerzeniem celu głównego są określone przez Autora cele szczegółowe w zakresie teoretycznym. Są one związane z adaptacją i integracją rozwiniętej na gruncie amerykańskim koncepcji poprawy przedmieść (*retrofit*) z europejskim i krajowym dorobkiem naukowym oraz wypracowaniem autorskiego modelu zrównoważonego osiedla podmiejskiego.

Poza celami teoretycznymi, Autor formułuje także cele empiryczne, związane ze szczegółowym rozpoznaniem sytuacji czterech podmiejskich zespołów zabudowy mieszkaniowej służących jako studia przypadków, a także cele aplikacyjny polegający na określeniu „sposobów poprawy podmiejskich zespołów zabudowy (osiedli) w kierunku wyższego poziomu zrównoważenia”. Jak widać ze sformułowania celów pracy, a także całej jej dalszej treści, koncepcja „poprawy przedmieść” (jako autorskiej interpretacji amerykańskiej idei *retrofit*) ma w rozprawie co najmniej równorzędne znaczenie w stosunku do samego modelu zrównoważonego osiedla podmiejskiego i można nieco żałować, że nie została bardziej wyeksponowana w samym tytule pracy. Być może sugestią tę można będzie wziąć pod uwagę przy opracowaniu dalszej strategii publikacyjnej dla materiału zebranego w rozprawie. Przy tej okazji, warto docenić, że Autor zdecydował się konsekwentnie wykorzystywać pojęcie „poprawy przedmieść” w swojej pracy, choć w różnych miejscach przywołuje inne, być może bardziej poważnie i naukowo brzmiące, bliskoznaczne tłumaczenia takie jak: strukturyzacja, doposażenie czy rehabilitacja przedmieść. Paradoksalnie jednak, „poprawa przedmieść”, mimo

swojej pozornej potoczności, najlepiej ujmuje istotę tego wyzwania i procesu w jednym, a także w pewnym sensie parasolowo obejmuje wszystkie przywołane wyżej pojęcia.

Wskazując cel główny swojej pracy oraz szczegółowe cele teoretyczne, empiryczne i aplikacyjne, Autor przeoczył jedną z najmocniejszych zalet swojej pracy, którą jest dokonanie bardzo istotnego postępu naukowego w zakresie metodyki badań empirycznych podmiejskich zespołów zabudowy mieszkaniowej. Być może ten cel metodyczny jest do jakiegoś stopnia integralną częścią celu głównego (model *ex ante* i jego weryfikacja), jednak warto byłoby go znacznie wyraźniej wyartykułować, szczególnie wobec tego, że został bardzo dobrze zrealizowany.

W tym miejscu chciałbym podkreślić i znów docenić fakt, że mierząc się z modelem zrównoważonego osiedla podmiejskiego, Autor postanowił skonfrontować się z już istniejącymi i ukształtowanymi (choć często wadliwie) strukturami przestrzennymi polskich przedmieść, zamiast poprzestawać na pokazaniu abstrakcyjnej koncepcji budowanego od podstaw „miasta idealnego” (czy raczej „przedmieścia idealnego”). Podnosi to walory aplikacyjne i doniosłość praktyczną pracy. Poprawa przedmieść w Polsce nie powinna mieć bowiem charakteru utopijnych wizji teoretycznych, w sytuacji kiedy jest wyzwaniem wręcz do bólu realnym i aktualnym.

Biorąc pod uwagę wszystkie wskazane wyżej kwestie, **analizowany w pracy problem badawczy jest doniosły zarówno w wymiarze naukowym, jak i praktycznym, a jego wybór na główny przedmiot rozprawy doktorskiej w pełni uzasadniony.**

2. Szczegółowa ocena merytoryczna pracy

Recenzowana rozprawa doktorska liczy 338 stron, składa się z 8 rozdziałów, spisu literatury, tabel, rycin i fotografii oraz pięciu załączników zawierających materiały związane z metodyką prowadzonych badań. Baza bibliograficzna rozprawy liczy 275 pozycji, wśród których oprócz typowych publikacji naukowych znajdują się również dokumenty prawne i planistyczne. Pracę wzbogacają 22 tabele, 76 rycin i 44 fotografie.

Baza bibliograficzna wskazuje pośrednio na jeden z problemów związanych z pracą, a mianowicie dość długi czas jej powstawania (2011-2024), co zresztą Autor lojalnie przyznaje charakteryzując materiały źródłowe. W obszernym spisie literatury znajduje się zaledwie 13 prac naukowych, opublikowanych od 2020 r., a w tej liczbie zdecydowana większość napisana jest przez autorów krajowych. Brakuje też kilku kluczowych prac międzynarodowych z jeszcze poprzedniej dekady, szczególnie związanych z zagadnieniem tzw. post-suburbów (takich jak choćby: Phelps N. A., Wu F. (eds.), 2011. *International perspectives on*

suburbanization: A post-suburban world?; Hamel E., Keil R., 2015. *The politics of post-suburban densification in Canada and France*, International Journal of Urban and Regional Research, 39(3), 581-602; Keil R., Hamel P. (eds.), 2015. *Suburban Governance. A Global View*. University of Toronto Press. Toronto). Nie są to przeoczenia, które podważają wartość całej rozprawy, a jedynie mogą budzić u czytelnika obawę, że Autor nie zapoznał go z najbardziej aktualnym stanem światowej wiedzy w omawianych tematach. Zapewne systematyczny przegląd literatury międzynarodowej miał miejsce na wcześniejszych etapach przygotowywania pracy (na marginesie, rozdział 1.5 zatytułowany „Przegląd literatury” odnosi się wyłącznie do literatury polskiej). Zwracam więc tylko uwagę Autora, że w przypadku chęci publikowania w czasopismach zagranicznych przegląd ten powinien zostać znacząco zaktualizowany. Kontynuując wątek zakresu czasowego pracy, trzeba natomiast przyznać, że dane empiryczne (statystyczne i przestrzenne) zostały zaktualizowane do możliwie najnowszych (z reguły 2021-2023), choć z kolei badania ankietowe i wywiady bezpośrednie charakteryzują się sporym rozstrzałem czasowym, jeśli chodzi o momenty ich przeprowadzenia.

Pomimo wskazanych wyżej zastrzeżeń, co do pełnej aktualności wykorzystywanej literatury, część teoretyczno-metodyczna pracy, zawarta w rozdziałach 2 i 3, jest ogólnie dobrze przygotowana i dowodzi dużej orientacji Autora w poruszanej tematyce. Wychodząc od ogólnych założeń idei zrównoważonego rozwoju (rozd. 2.1) i realizacji potrzeb ludzkich w środowisku mieszkaniowym (2.2), Autor płynnie przechodzi do charakterystyki różnych koncepcji jednostek, osiedli i zespołów mieszkaniowych (2.3). Rozważania w tym zakresie są wyraźnie nakierowane na krytyczne podejście do zabudowy w strefach podmiejskich (2.4), a także typologię powstających tam zespołów. W rozdziale 2.5 przeanalizowano z kolei nowsze doktryny urbanistyczne odnoszące się do kształtowania przedmieść, takie jak nowy urbanizm, koncepcja „między miasta” czy urbanistyka krajobrazu (*landscape urbanism*), z bardzo wartościową analizą podobieństw i różnic między tymi podejściami (ryc. 8). Ukoronowaniem rozdziału 2 jest autorska synteza dotychczasowych propozycji w zakresie koncepcji i kryteriów zrównoważenia rozwoju w odniesieniu do skali osiedla mieszkaniowego, szczególnie adekwatnych dla zabudowy o charakterze podmiejskim. Analiza dotychczasowego dorobku w tym zakresie służy Autorowi do opracowania własnego zestawu kryteriów zrównoważonego osiedla podmiejskiego w podziale na kryteria ogólne (tab. 3) i szczegółowe (tab. 4). Ten kluczowy dla całej rozprawy podrozdział (2.6) jest jednocześnie zapowiedzią programu badań empirycznych, przedstawionych w dalszej części pracy. Zestaw kryteriów ogólnych można potraktować jako swoistą check-listę (tak/nie) zrównoważonego (czy choćby

zoptymalizowanego) osiedla podmiejskiego. Kryteria szczegółowe zawierają natomiast rozbudowany system punktacji poszczególnych aspektów lokalizacji i funkcjonowania osiedla, umożliwiającą prowadzenie pogłębionych badań poszczególnych przypadków i ich wzajemną porównywalność (także w wymiarze czasowym). Ten metodyczny wymiar pracy oceniam bardzo wysoko i dostrzegam jego duży potencjał zarówno dla dalszych badań o charakterze poznawczym, jak i w praktyce planistycznej.

O ile czytelnik po metodycznym rozdziale 2.6 mógłby spodziewać się już bezpośredniego przejścia do analizy empirycznej, to może czuć się nieco zaskoczony, że kolejny rozdział 3 ma również charakter teoretyczno-metodyczny, tym razem w odniesieniu do wspomnianej już wcześniej w recenzji poprawy przedmieść. Ten rozdział wydaje się nieco gorzej ustrukturyzowany niż poprzedni. Podrozdział 3.1 dotyczący samej idei poprawy przedmieść wykazuje dużo powiązań z wcześniejszym podrozdziałem 2.5 odnoszącym się do doktryn urbanistycznych. Podrozdział 3.2 opisujący metody pomiaru rozproszenia zabudowy ma charakter ściśle metodyczno-techniczny i w aktualnym miejscu przerywa główny ciąg narracji merytorycznej, która podjęta jest ponownie w podrozdziale 3.3. Jest on w większej części poświęcony metodom prowadzenia procesu poprawy przedmieść i kończy się autorskim modelem odpowiedniej sekwencji działań, na bazie syntezy wcześniejszych opracowań (ryc. 13). To również ważny i wartościowy element w ramach całej pracy, wyznaczający dużą część dalszego programu badawczego zawartego w rozdziałach 5-7, ale jednocześnie nieco za słabo wyeksponowany w całej strukturze rozdziału 3. Następuje po nim bowiem przeskok do, składającego również całkiem interesującego, opisu katalogu instrumentów zarządzania rozwojem zabudowy i ochrony terenów otwartych w USA i innych krajach (rozdz. 3.4). Wreszcie w podrozdziale 3.5 Autor opisał uwarunkowania poprawy przedmieść w Polsce, dzieląc je na społeczno-kulturowe (ale poświęcił im zaledwie pół strony) oraz prawne. Ten podrozdział jest słabo ustrukturyzowany i sprawia wrażenie dość chaotycznego. Nie zmienia to faktu, że Autor zawarł w nim sporo celnych i wartościowych obserwacji. Warto podkreślić, że nie przenosi on zagranicznych koncepcji na grunt polski w sposób bezkrytyczny, a w różnych miejscach potrafi dostrzec i podkreślić różnice wynikające z odmiennych uwarunkowań.

Zasadniczą część pracy, przynajmniej jeśli chodzi o jej objętość, stanowią rozdziały 4-7 (łącznie 175 stron), odnoszące się do czterech studiów przypadków, na bazie których Autor weryfikuje przyjętą przez siebie metodologię badań.

Choć Autor twierdzi, że wybór studiów przypadków miał charakter celowy, to nie za bardzo ujawnia, jakie były kryteria tej celowości, poza prostym podziałem – dwa zespoły ze stref podmiejskich dużych miast i dwa zespoły ze stref podmiejskich miast małych. Można

zgodzić się z twierdzeniem (s. 111), że „ogromna różnorodność podmiejskich zespołów zabudowy mieszkaniowej w Polsce powoduje, że trudno jest klasyfikować. Podejmowane próby takiej klasyfikacji skutkują wydzieleniem dużej liczby klas (typów) (por. Zębik 2011), a i tak pojawiają się zespoły, które wymykają się wykonanym klasyfikacjom”. Nawet jeżeli można uznać, że wybrane przypadki osiedli są charakterystyczne dla reprezentowanych przez siebie typów zabudowy, to nadal jednak nie uzasadnia to, dlaczego do badań zostały wzięte właśnie te, a nie inne, typy zespołów. W szczególności problematyczny wydaje się brak reprezentacji jednego z najbardziej powszechnych, a jednocześnie najbardziej problematycznych, typów przedmieścia w Polsce czyli niezaplanowanego i powstającego spontanicznie kompleksu zabudowy podmiejskiej w strefie oddziaływania dużego miasta – oba analizowane przypadki spod Warszawy i Poznania mają charakter przedmieść zaplanowanych. Choć różnią się między sobą charakterem, to generalnie stanowią raczej wyjątki niż podmiejski standard.

W ogóle, patrząc na całość struktury pracy, przeskok pomiędzy częścią teoretyczno-metodyczną a studiami przypadków wydaje się nieco zbyt gwałtowny. Brakuje pewnego pomostu pomiędzy tymi częściami pracy, który nadałby odpowiedni całościowy kontekst szczegółowej analizie empirycznej. Prawdą jest, jak pisze Autor, że dane statystyki publicznej nie oferują żadnych danych o pojedynczych zespołach zabudowy mieszkaniowej, jednak dostępne dane dotyczące np. nowo oddawanych lokali mieszkalnych w każdym roku pozwalają na analizy ich struktury, choćby pod względem zróżnicowania na zabudowę jednorodzinną i wielorodzinną oraz indywidualną i deweloperską, dla praktycznie wszystkich gmin podmiejskich w Polsce. Zważywszy na tytuł pracy („Współczesne zespoły zabudowy mieszkaniowej w strefach podmiejskich w Polsce...”), z samej analizy *case studies* nie dowiemy się zbyt wiele o aktualnym stanie suburbanizacji w naszym kraju i rozwoju zabudowy mieszkaniowej w strefach podmiejskich. Opisane dogłębnie cztery przypadki nie stanowią egzemplifikacji dla żadnej rozbudowanej (albo nawet uproszczonej, ale możliwe kompletnej) typologii polskich przedmieść. Sam Autor wskazując na takie próby w polskiej literaturze, gdzie wyróżnia się od kilku do kilkunastu takich typów, przyznaje, że cztery analizowane przypadki należą do zaledwie trzech z nich.

Pomimo pewnej dozy sceptycyzmu wobec przyjętego podejścia empirycznego, głównej wartości opracowanych w ramach rozprawy studiów przypadków i zasadności zastosowania takiej metody upatruję w czym innym niż próba uogólnienia na ich podstawie obrazu polskich przedmieść. Fundamentalną zaletą *case studies* jest bowiem możliwość wykazania zastosowania dla metod analitycznych opracowanych przez Autora i opisanych w rozdziałach

2 i 3. Poprzez analizę studiów przypadków Autor udowadnia, że jego podejście jest wykonalne w kategoriach empirycznych i pozwala wyciągać racjonalne wnioski. Można użyć go zarówno do analizy porównawczej aktualnego stanu zagospodarowania poszczególnych zespołów/osiedli (tab. 9-11), jak i poszukiwania potencjału do ich poprawy (tab. 20-21).

Każde studium przypadku jest drobiazgowo opisane według tego samego schematu i w całej tej części rozprawy widać bardzo duży nakład pracy oraz skrupulatność i rzetelność. Autor przeanalizował wszystkie cztery przypadki w sposób niezwykle dogłębny, być może nawet miejscami zbyt dogłębny. Rozumiejąc zamysł polegający na przedstawieniu możliwie kompletnego kontekstu każdego analizowanego osiedla/zespołu, to jednak nietrudno dostrzec, że najwięcej wartości wnoszą wspomniane już wyżej syntetyczne porównania i zestawienia cech poszczególnych przypadków.

Oparty na badaniach ankietowych rozdział 5 przynosi istotne metodycznie i poznawczo pogłębienie społecznego wymiaru prowadzonej analizy, choć, jak przyznaje sam Autor, niska liczba ankiet z dwóch osiedli w strefach podmiejskich małych miast sprawia, że ich wyniki należy traktować z pewną rezerwą. Mimo to, w następujących potem syntetycznych zestawieniach odpowiedzi dla poszczególnych osiedli, wyniki z wszystkich badanych zespołów są traktowane równorzędnie, co, szczególnie w sytuacji pozyskania zaledwie 9 ankiet dla jednego z przypadków, jest obarczone pewnym ryzykiem. Autor pokusił się także o pogłębioną analizę korespondencji udzielanych odpowiedzi z takimi cechami respondentów jak płeć, wiek i staż zamieszkania w danym miejscu, choć rozbudowana analityka przełożyła się w tym przypadku na dość skromne wnioski interpretacyjne.

Ogólnie jednak wyniki badań ankietowych potwierdzają swoją użyteczność, gdyż merytorycznie wykorzystano je w kolejnym komponencie pracy, poświęconym już bezpośrednio zagadnieniu poprawy wybranych przedmieść (rozdziały 6 i 7). W tym przypadku nie do końca jasna jest strukturyzacja tej części pracy i jej rozbitcie na dwa rozdziały („Określenie możliwości poprawy...” i „Propozycje poprawy...”), choć do pewnego stopnia uwidacznia się różnica między bardziej systematyczną i prowadzoną według jednego wzorca analizą poszczególnych zespołów zabudowy w rozdziale 6 i zbiorem autorskich propozycji urbanistyczno-inwestycyjnych w rozdziale 7. Szczególnie ta druga część ma charakter już bardzo aplikacyjny i choć dowodzi umiejętności Autora w posługiwaniu się narzędziami szczegółowej analizy urbanistycznej oraz formułowaniu praktycznych wniosków planistycznych, to odbiega już nieco od naukowego charakteru pracy. Natomiast najbardziej wartościowym fragmentem tej części rozprawy jest podrozdział 6.3, który w syntetyczny sposób demonstrowa użyteczność zastosowanej przez Autora metodyki i przyjętych kryteriów

do określania możliwości realnej poprawy analizowanych przedmieść (tab. 20). Docenić należy także sporządzoną w tym miejscu analizę wykonalności przedstawionych propozycji poprawy zagospodarowania wybranych zespołów (tab. 21), w której Autor uczciwie przyznaje, że jeden z analizowanych przypadków „nie rokuje rozwoju w kierunku zrównoważenia”, co dowodzi jego krytycznego i realistycznego podejścia do przedmiotu pracy.

Podsumowanie pracy wraz z rekomendacjami zawarte jest w rozdziale 8. Jego pierwsza część stanowi w zasadzie streszczenie całej rozprawy z bardzo przydatną tab. 22, która w poręczny sposób syntetyzuje na pół strony, to co Autor rozwijał w liczącym 80 stron rozdziale 4. W stosunku do całej objętości pracy wnioski ogólne i rekomendacje dla działalności praktycznej mogą wydawać się nieco skromne, ale znajduje się tu kilka merytorycznie istotnych spostrzeżeń, które mogą służyć ostrożnej generalizacji w stosunku do całości polskich przedmieść. Jednym z nich jest konstatacja, że żadne z badanych przedmieść nie spełnia kryteriów zrównoważonego mieszkalnictwa (w znaczeniu obecności mieszkań o różnej formie własności prywatnej i publicznej) oraz lokalnej możliwości zatrudnienia (dostępności zróżnicowanej oferty miejsc pracy w ramach samego zespołu), co Autor postrzega jako jedną z ogólnych cech polskiej suburbanizacji. Sam formułuje swój główny wniosek końcowy w postaci tezy, iż „kompleksowe planowanie i realizacja na podstawie planów nie gwarantują rozwoju zrównoważonego, jeśli nie zostanie zaplanowana odpowiednia wielkość osiedla.”, a „szanse na osiągnięcie stosownej wielkości wydają się większe w pobliżu miast dużych”, zastrzegając, iż konkluzja ta wciąż wymaga dalszych pogłębionych badań. To przekonanie Autora widać było w jego wcześniejszych propozycjach zawartych w rozdziałach 6 i 7, gdzie szczególnie w odniesieniu do osiedla w podpoznańskiej Dąbrówce wskazywał on na jego funkcjonowanie w znacznie szerszym kontekście całej miejscowości i sąsiednich jednostek osadniczych, odznaczających się łącznie o wiele większym potencjałem demograficznym. Z drugiej strony, pesymistycznym, choć w pełni uzasadnionym, wnioskiem z pracy jest stwierdzenie, że niektóre zespoły zabudowy mieszkaniowej nigdy nie zostaną właściwie „zrównoważone” czy „poprawione”, co jest przykrą konsekwencją działań podejmowanych w przestrzeni polskich stref podmiejskich w ostatnich dekadach i niestety wciąż współcześnie.

Podsumowując, w pracy nie otrzymujemy całościowego obrazu współczesnych zespołów zabudowy mieszkaniowej na polskich przedmieściach, oprócz tych czterech przeanalizowanych na 175 stronach. Ale po lekturze rozprawy znacznie więcej wiemy o tym, jak badać polskie przedmieścia i w jaki sposób metodycznie podchodzić do ich poprawy – a to już całkiem dużo. Tym samym, **pracę oceniam merytorycznie jako napisaną z dużym**

znawstwem tematyki badawczej, solidną pod względem zebrania i interpretacji danych przestrzennych, innowacyjną metodycznie w zakresie ich wykorzystania oraz prowadzącą do interesujących poznawczo i praktycznie wniosków. Być może niekoniecznie trzeba ją przygotować do druku w formie obszernej monografii, ale z całą pewnością warto rozważyć na jej bazie cykl publikacji o charakterze teoretyczno-metodycznym, z demonstracją zastosowania proponowanych metod na przykładach empirycznych, który wprowadziłby wyniki pracy do obiegu naukowego i praktycznego.

3. Ocena formalnej i redakcyjnej strony pracy

Poziom przygotowania formalnego i redakcyjnego pracy oceniam jest dość dobry. W pracy nie ma zbyt wiele usterek językowych i stylistycznych. Z nieco większych uchybień formalnych i redakcyjnych wskazałbym:

- zaburzenia numeracji rozdziałów (2.3.1 jako podrozdział 2.4) i niezbyt konsekwentne podejście do wydzielenia pojedynczych podrozdziałów drugiego stopnia;
- urwany tekst rozdziału pod koniec str. 133.

Jakość rycin oraz materiału fotograficznego, i kartograficznego, przy całym bogactwie tego materiału, jest generalnie dobra.

4. Ocena końcowa

Pan mgr Krzysztof Rosenkiewicz w swojej pracy pt. „**Współczesne zespoły zabudowy mieszkaniowej w strefach podmiejskich w Polsce w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju**” w oryginalny sposób rozwiązał ważny problem naukowy, wykazał się ogólną wiedzą teoretyczną w swojej dyscyplinie naukowej oraz udowodnił umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Recenzowana rozprawa doktorska spełnia więc wszystkie warunki wynikające z ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stąd też **wnioskuję o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.**

Poznań, 12 listopada 2024 r.

